Juridisk teori, metode og videnskab, Sommer 2019
Stikord og pensumhenvisninger

Emnet for eksamensopgaven er foreningsret og privatskabte retskilder, som er behandlet i lærebogen, kapitel 7, s. 135-148.

Opgave nr. 1 (75 %)

1. Henhører det retlige spørgsmål i højesteretsdommen under den offentlige ret eller privatretten?

   Det retlige spørgsmål henhører under privatretten. Spørgsmålet bør ikke give anledning til problemer.

2. Har en foreningsvedtægt forrang for en lov?

   Foreninger står "i den organisatoriske opbygning på et lavere trin end staten", jf. lærebogen s. 137.

3. Kan en forening fastsætte regler, der strider mod samfundets almindelige love og retsprincipper?

   Foreningsretlige regler, der strider mod retsordenens, er for så vidt ugyldige, jf. lærebogen s. 137 med henvisninger til den statsretlige litteratur.

4. Med udgangspunkt i højesteretsdommen ønskes en beskrivelse af forskellen mellem materielle regler og procedureregler. Vedrører højesteretsdommen manglende overholdelse af en materiel regel eller en procedureregel?

   Sondringen mellem materielle regler og procedureregler er omtalt i lærebogen s. 35. Sagen drejer sig om en forenings eksklusion af et medlem, hvor foreningen i strid med vedtægten har undladt at få eksklusionsspørgsmålet behandlet af generalforsamlingen. Der er tale om manglende overholdelse af en procedureregel. Det materielle spørgsmål vedrører eksklusionen, om den er berettiget eller ej. I dommen tages kun stilling til den retlige betydning af, at procedureregelen ikke er overholdt.

5. Hvad er forskellen på landsrettens og Højesterets begrundelse?

Både landsretten og Højesteret slår fast, at overholdelsen af procedureregelen er en gyldighedsbetingelse.

<u>Landsretten</u> lægger til grund, at den efterfølgende beslutning af 29. november 1982 om at fastholde eksklusionen "er en i formen gyldig beslutning". Sammenholdt med foreningens karakter (medlemskab en æressag og uden økonomisk betydning for medlemmet) findes "disse forhold imidlertid ikke i sig selv at kunne medføre [eksklusions]beslutningens ugyldighed".

<u>Højesteret</u> fastslår, at medlemmet havde krav på at få behandlet eksklusionsspørgsmålet på en generalforsamling. Ved at have afskåret medlemmet herfra havde foreningen tilsidesat "så væsentlige retsbeskyttelseshensyn", at beslutningen om eksklusion var ugyldig.

<u>Forskelle</u>: Højesteret fastslår, at manglende overholdelse af procedureregelen (forelæggelse på generalforsamling) helt generelt er en tilsidesættelse af væsentlige retsbeskyttelseshensyn. Landsretten er af den opfattelse, at en tilsidesættelse af procedureregelen i) efterfølgende kan "heles" ved at træffe en ny beslutning, som overholder procedureregelen, og ii) ikke i alle tilfælde betyder, at en eksklusionsbeslutning er ugyldig, men at ugyldigheden afhænger af foreningens karakter.

6. Med udgangspunkt i afgørelsen fra Danmarks Idræts Forbunds Appelinstans (DIF-Idrættens Højeste Appelinstans) ønskes en stillingtagen til, hvilke retlige principper og hensyn der finder anvendelse ved eksklusion af foreningsmedlemmer i Danmarks Idræts Forbund.

   <u>Retsprincipper</u>: Det fremgår af kendelsen (s. 7), at en betingelse for, at en eksklusion kan anses for gyldig, er, at den er sagligt og rimeligt begrundet og er i overensstemmelse med almindelige principper om proportionalitet.
   <u>Hensyn</u>: Det fremgår af kendelsen (s. 7), at der skal foretages en afvejning af modstående hensyn til idrætsforeningen og medlemmet (se nærmere s. 7, afsnit 4).

Opgave nr. 2 (25 %)

Med udgangspunkt i selvvalgte eksempler ønskes en drøftelse af:

1. De forskellige måder, hvorpå private (i modsætning til staten) kan skabe retskilder.

   Se lærebogen, kapitel 7 (Privates praksis og sædvaner).

2. Om private retskilder opfylder legalitets- og legitimitetskravene?

<u>Legalitet</u>: Se lærebogen, kapitel 2, s. 18 og 32. Private retskilder er ikke "forankret" i grundloven, men anerkendes både af lovgivningsmagten og domstolene.

<u>Legitimitet</u>: Se lærebogen, kapitel 2, s. 32, hvor det bl.a. hedder, at rettens legitimitet er knyttet til grundloven, som er udtryk for en række demokratiske og retsstatslige værdier, og at retten anses som legitim, når den er skabt i overensstemmelse med den (demokratiske) procedure, der er fastsat i grundloven, eller stiltiende anerkendes af den demokratisk valgte lovgivningsmagt og håndhæves i form af retsbeskyttelse ved uafhængige domstole, retfærdig rettergang mv.

Foreningsretten er velegnet til at drøfte både legalitets- og legitimitetskravene, eftersom foreninger er beskyttet af grundloven (§ 78, stk. 1) og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (artikel 11), ligesom foreninger fastsætter egne regler (efter demokratiske procedurer), jf. lærebogen s. 136-139.